

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput LXXXVIII. Diluitur argumentum decimum, undecimum,
duodecimum, & decimum-tertium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

probabiliorem. Ergo quilibet homo prudenter agit secundum eandem.

Nego consequentiam, dum suppetit via certior & tuta. Quia nec antecedens aliter est verum; imò Medicus ille, Imperator, Gubernator, &c. imprudenter se gerent, si relicta via certâ & securâ, dum suppetit, eligerent incertam (qualis est solum probabilior) periculo probabili expositam.

CAPUT LXXXVIII.

Diluitur argumentum decimum, undecimum, duodecimum, & decimum-tertium.

1088 **O**bjicies 10°. plures D. Thomæ opiniones, in materia juris naturæ, ad summum sunt probabiles, v.g. quòd injustum vitæ infaurem occidere liceat, quòd Judex ad mortem damnare possit & debeat probatum in judicio nocentem, licet scientiâ privatâ certò sciat esse innocentem, &c. (cum opiniones istæ gravissimas contra se habeant rationes & auctoritates) eas tamen tutissimas Alexander VII. declaravit in Brevi ad Lovanienses.

Respondeo 1°. non constare quòd ista sit absolutè doctrina S. Thomæ; imò verisimile est contrarium, ut ostendam to. 2. ad quintum Decalogi præceptum.

1089 2°. Alexandrum solum eas declarasse tutissimas in speculatione, id est absque periculo damnati ab Ecclesia erroris defensibiles; non in praxi, quasi illæ tutò sint practicabiles, quarum usus probabiliter est contra legem æternam.

1090 **O**bjicies 11°. si non liceret praticare, nec liceret docere opiniones probabiles de licito, in materia juris naturalis, nec secundum eas consilium petentibus dare. At oppositum constat ex praxi omnium sub cælo Ecclesiarum, Episcoporum, Doctorum, &c. qui in omnibus ad naturæ legem pertinentibus, neque certitudinem illam habuerunt, quam Protoparentes habuerunt in Paradiso; neque semper fuerunt Pyrrhones; nec absque omni formidine resolverunt casus controversos (ne de numero essent præsumptuosorum illorum opinantium, quos Augustinus damnat in lib. de utilit. cred. c. 19. eorum scilicet, qui arbitrantur se scire quod nesciunt: quorum per se nota temeritas non bene affecti animi signum est) non ideò tamen peccato se obnoxios crediderunt, resolvendo secundum veritatem sibi notam; nec ad id necessariam crediderunt certitudinem de veritate resolutionum suarum, sed satis esse censuerunt quòd pro earum veritate longè probabilia sibi occurrerent argumenta. Neque enim imitati sunt factum præsumptuosum S. Firmiliani, qui suam de rebaptismo sententiam solum existimans veram, damnare præsumpsit contrarium Ecclesiæ Romanæ usum. Sicut & fecit Nicolaus, Leonis sapientis Imperatoris

tempore, Patriarcha Constantinopolitanus, ob id à Sergio III. iustus ejici, non quòd quantas nuptias improbaret, sed quòd Latine Ecclesiæ doctrinam & praxim eas approbantem damnaret.

Respondeo 1°. non esse licitum opinionibus illas practicantibus promittere securitatem, prout num. 1071. ostensum est; nec hoc facit Orbis universus, nec sancti Doctores fecerunt, nec probari potest id ipsos fecisse. Aliud est enim tradere doctrinam directè asserentem hoc vel illud esse licitum (quod solum probari potest ab ipsis factum) aliud tradere doctrinam reflexè asserentem, securum esse, & ab omni peccato immunem, qui in praxi sequitur directam doctrinam illam. Hoc non fecerunt Sancti in materia controversa juris naturalis, sed mentem suam super propositis sibi quæstionibus simpliciter exposuerunt, declarantes, quid certum, quid probabile, quid periculosum, quid dubium sibi videretur. In quo nihil mali. Si quando practicam securitatem promiserunt, in re indubitata id fecerunt, ut S. Athanasius, dum Dracontio Monacho iussit acceptationem Episcopatus, non obstante voto suo & juramento, de Episcopatu non acceptando. Invalidum quippe votum istud & juramentum S. Athanasius ex sententia indubitata censuit, si per illud Dracontius intendisset se adstringere ad Episcopatum ne quidem acceptandum, in casu quo acceptatio ipsi per obedientiam præciperetur à Superiore Prælato, pro Ecclesiæ necessitate eam præcipiente. Neque enim fuisset de meliori bono; imò de peccato. Quia, ut angelicè Doctor Angelicus 2. 2. q. 185. a. 3. Episcopatum à Superiore propter Ecclesiæ necessitatem finaliter recusare, peccatum est, charitati & humilitati repugnans. Et qui hoc vover, illicitè vover, prout dicit ad 3. Et reverà indubitata est sententia illa, sic intellecta; nec ei S. Basilius sensu isto contradixit, sed alio; quemadmodum & in aliis plerisque sancti Doctores sibi invicem nonnullis in punctis visi sunt contradicere; reverà tamen non contradixerunt, ne quidem S. Thomas & S. Bonaventura, quoad condemnationem innocentis, probati in judicio nocentis, uti suo loco ostendam. Et idem S. Bonaventura plerisque videtur contradicere S. Thomæ quoad obligationem consistendi mortale statim atque se oportunitas offert. Sed contrarium doctissimus Charlasius ostendit in disputatione sua Theolog. de opin. delectu cap. 30. sicubi tamen in concernentibus naturæ legem sibi invicem contradixerunt, in illa ipsorum ad invicem contradictione oportuit quidem unam partem contradictionis esse veram, alteram falsam, sed à peccato contra legem sequaces non excusavit opinio falsa, uti manifesta est S. Thomæ doctrina cap. 82. §. 3. relata. Nec ullus sanctorum Doctorum exhiberi potest, qui ante S. Thomam aliter senserit. Nos num. 1069. exhibuimus Augustinum expressè monentem

non valere securitatem à se datam, si à lege aeterna deviare doctrina vel opinio ipsius. Et num. 1071. dispensatores serpentis vocantem, qui promittunt quod non promisit Deus. Et n. 1018. S. Raymundum securitatem dare non audentem ei, qui non restituit bona aliena legitimè præscripta, quamvis fateatur opinionem, quæ ipsum à restitutione liberat, per univèrsam Orbem servati, quocumque se diffundit Ecclesia. Sed & S. Thomas & S. Bonaventura licèt existiment nimis durum obligare peccatorem ad statim confitendum, quando se offert opportunitas; fatentur tamen quòd periculosum sit differre, ut videre licet apud Charlasium loco citato.

1092 Respondeo 2°. non solùm agentem, sed & docentem contraria juri naturæ sæpè graviter peccare; quando utique doctrinà suà directè vel indirectè, seu interpretativè aliis causa est agendi contra jus naturæ, uti de iis constat, de quibus Veritas: *Cæci sunt; cæcus autem si cæco ducatum præbet, ambo in foveam cadunt. Væ qui dicitis malum bonum, & bonum malum, ponentes tenebras lucem, & lucem tenebras. Ponentes amarum in dulce, & dulce in amarum. Qui justificat impium, & qui condemnat justum, abominabilis est uterque apud Deum.* Unde graviter haud dubiè peccarunt Scribæ & Pharisei in tradenda doctrina de Corban; habentque quòd vehementer timeant Probabilistæ, dum securitatem promittunt sequacibus opinionum quarumcumque, quas practicè probabiles vocant, cùm tales non sint. Et idem est de Doctoribus omnibus laxiorem doctrinam, quasi securè practicabilem docentibus. Verè enim causa sunt innumerabilium peccatorum, perditionisque infinitarum animarum, quæ cæcos ejusmodi duces sequendo, relicta arcta viâ, quæ ducit ad vitam, per latam gradiuntur, quæ ducit ad perditionem. Sed illi præ cæteris laxones perniciosè magnam animarum inferunt salutem, qui laxa sic docent, ut contraria docentes temerariâ præsumptione damnare audeant, & diffamare velut hæreticos, Novatores, Rigoristas, &c. Quia fidelem populum dupliciter decipiunt. Primò, ipsum inducendo ad sequendum perniciosè docentes. Secundò, avertendo ipsum à sequendis salutaria docentibus. Cùmque Doctorum Christianorum officium sit omnem operam ponere, ut homines, ex se ad malum & laxiorem viam proclives, coërceant, & in arcta mandatorum via contineant, jamque in peccatis mersos atque jacentes excitent, concutiant, erigant; indulgentioribus Medicis atque Chirurgis similes, eò curam omnem convertunt, ut leviora quàm efficaciora quærant & suggerant remedia (inquit Charlasius cap. 29.) ex quo fit, ut putrescant vulnera, non sanentur.

1093 Cavendum quidem est (prosequitur Charlasius) ne cum Legisperitis oneremus homines oneribus quæ portare non possunt. Luc. II. 46. eamque ob causam veritas diligenter in-

quirenda, & vis legis accuratè perscrutanda, ne ultra quàm par est producatur. Sed profectò, experienciâ teste, magis verendum est, ne homines, commodiora sectantes, & metuentes aspera, in Medicos incidant similes iis, de quibus S. Cyprianus lib. de lapsis: *Imperitus est Medicus, qui tumentes vulnerum sinus manu parcente contrectat, & in aliis recessibus viscerum virus inclusum, dum servat, exag-gerat; quorum misericordiam ibidem fallam vocat, cùm sit misericordie titulo malum fallens, & blanda pernicies.* Et tales Medici hoc sine ejusmodi lapsis, quod grandis frugibus, quod turbidam sidus arboribus, quod armentis pestilens vastitas, &c.

Respondeo 3°. non peccare omnes, qui docent contra jus naturæ, tamen peccent omnes, qui deliberatè agunt contra jus naturæ: quia hi omnes volunt objectum intrinsecè malum, affectumque habent ad id quod est juri naturæ contrarium: non illi, qui in materia juris naturæ simpliciter proponunt quod sibi videtur, tamen fallantur; dummodò illud proponant salvo meliori judicio, nec discipulos inducant ad praxim eorum quæ docent, suâ, vel aliorum hominum autoritate ipsos secutos reddendo. Verùm ut equidem à peccato immunes sint, à se removere debent obstacula obtinenda à Deo sapientiæ, mediæque adhibere necessaria ad non errandum; nec se ingerere ad docendum, dum minùs idonei sunt, ob ingenii vel studii defectum; nec de sua scientia esse præsumptuosi, nec docendi munus invadere sine divina vocatione, cùm scriptum sit: *Nolite plures magistri fieri, scientes quia majus judicium sumitis.* Jacob. 3. Et iterùm: *Nolite petere à Domino ducatum, neque à Rege Cathedram honoris.* Eccli. 7. Estque naturæ vox apud Arrianum l. 3. c. 21. *Fortassis sapientem esse non est satis ad regendam adolescentiam; sed &... requiritur... ut Deus ipse munus istud capessere suadeat... scire debet se à Deo legatum esse, ut hominibus quæ bona, quæ mala sunt, nuntiet, ut quantis in erroribus versentur demonstraret.*

Objicies 12°. disciplinatus est in unaqua- que re certitudinem quærere juxta exigentiam materiæ, ait Philosophus Ethic. 2. Quia ergo in remotioribus conclusionibus juris naturæ, ob earum obscuritatem, haberi nequit omnimoda certitudo, Deus, qui nihil à nobis exigit supra id quod possumus, ad licitè agendum solùm exigit, ut circa eas nihil faciamus, nisi quod licitum esse certò moraliter judicemus: solùm proinde exigit, ut nihil faciamus, nisi quod licitum esse longè probabiliùs existimemus; siquidem probabilitas longè major est quædam moralis certitudo, uti ex Glossa, & variis Canonibus probat Fagnanus ad caput *ne imitari* n. 225.

Respondeo negando consequentiam: quia cùm disciplina moralis scientiæ sibi nomen vindicet, sua habet principia certa, sicut Philosophia, & Theologia, cujus pars est. Et in actibus

actibus quidem humanis; super quibus constituuntur judicia, & exiguntur testimonia, non potest haberi certitudo demonstrativa; eò quòd sint circa contingentia & variabilia. Et idè in istis sufficit probabilis certitudo, quæ ut in plurius attingat veritatem, & in paucioribus à veritate recedat, ait S. Thomas 2. 2. q. 70. a. 2. Et idè de talibus Scriptura dicit, *in ore duorum vel trium testium stare omne verbum*, licet duorum vel trium testimonium in paucioribus contingat esse falsum. Sed varietas illa, seu variabilitas sic contingit in iis quæ sunt juris humani, ut non contingat in iis quæ sunt juris naturalis seu legis æternæ, quæ est immutabilis. Quam ob causam, licet in iis quæ sunt juris humani sufficiat probabilis certitudo; non sufficit in iis quæ juris sunt naturalis. Quia scientia moralis sua de iis habet principia certa, & regulas, ex quibus certò judicare possumus, quid nobis agendum, dum solum habemus probabiliorem de licito opinionem, vel moralem certitudinem talem, cui falsum subesse possit, quamque sequendo prudenter timere possumus & debeamus periculum violandæ legis æternæ. Inter quæ principia illud unum est, *viam omninò tutam non tuta esse preferendam.*

1096 Instabis: in remotis & obscurioribus conclusionibus juris naturæ, etiam adhibitis precibus, diligentè inquirendi veritatem, & peritorum consilio, veritas clarè non elucescit, sed solum probabiliter, vel probabilius. Ergo saltem tunc Deus permittit majorem de licito sequi probabilitatem: nisi enim contentus esset probabiliori actionum nostrarum cum lege sua consensione, clarè & expressè nobis voluntatem suam significaret.

Respondeo negando consequentiam. Dum enim circa conclusiones illas clarè suam nobis voluntatem non exprimit per principia directa, satis clarè eam exprimit per principia reflexa, præcipiendo ut viam tutam præferamus non tutæ, caveamusque, dum possumus, periculum violandæ legis æternæ, dum justus est vel esse debet timor illius. Perperam ergo obscuritate illà divinæ legis Probabilistæ & Probabilioristæ utuntur, ad excusandos actus legis æternæ contrarios, pollicendamque securitatem sequacibus falsarum opinionum suarum, dummodò probabiliter vel probabilius existimetur legi illi non esse contrariæ; cum obscuritate illà potiùs uti deberent ad cavendum periculum violandi legem illam, prout usi sunt Sancti, cum Augustino l. 21. Civit. c. ult. dicentes, quòd in remotioribus fortassis idè lex æterna nobis manet obscura, *ne studium proficiendi ad omnia peccata vitanda pigrescat.* Tunc ergo Sancti periculum timuerunt, cum B. Job dicentes: *Verebar omnia opera mea, sciens quòd non parceres delinquenti.* Quid autem facilius ipsis fuisset quàm timorem omnem abjicere, si ab omni peccato formali securos se credidissent, sequendo probabilem, vel probabiliorem opinionem de licito, etiam si falsam esse

Tom. I.

contigisset? Sed causa timoris ipsorum fuit, quia verebantur ne opinio verisimilis vel verisimilior ipsos falleret.

Non igitur obscuritate legis usi sunt Sancti ad excutiendum illius violandæ timorem, dummodò opinio de licito probabilior ipsis occurreret; sed etsi non ignorarint facile fuisse sapientissimo Legislatori dictarum conclusionum veritatem apertè & distinctè nobis indicare; ipsis tamen persuasum fuit, idè Deum id noluisse, quia voluit ut in lege ejus meditaremur die & nocte, ut sensum ipsius petentes, quærentes, pulsantes; inveniremus; inventum amplecteremur, ad normamque ipsius mores nostros componeremus, ac denique præmium consequeremur, eò amplius; quò majori promeritum labore. Post quem, si nondum clarè veritas innotesceret, eximmarunt Deum in ista nos obscuritate relinquere, ut semper proficeremus in virtute, periculosa cavendo, & idè jucundiora & commodiora (quæ ferè semper periculosa sunt) declinando, & adversario libertatis ac voluntatis nostræ consentiendo; vim denique nobis facere non recusando.

Istum fuisse sensum & usum Sanctorum vidimus ex Augustini sententia, dum loco citato difficultatem ostendens discernendi quæ peccata mortalia sint, quæ venialia, ex ista difficultate non conclusit; Deum idcirco obscurum id esse voluisse, quo significaret legem absque mortali posse violari, modò opinio probabilior id suaderet, sed ne studium proficiendi ad omnia peccata cavenda pigresceret.

Objicies 1°: si in conflictu opinionum circa abstrusiora juris naturæ sequi non liceat probabiliora, sed tutiora sequenda sint, inutile erit studium Theologiæ Moralis: quia tutiora facile & nullo ferè studio cognoscuntur.

Respondeo 1°. nos non asserere sequenda tutiora, sed tuta. 2°. Theologiæ Moralis studium non idè utile ac necessarium esse, ut inquirantur rationes efficiendarum opinionum probabiliorum libertati faventium contra legem, nec idè Theologum Christianum in lege Domini debere meditari die ac nocte, ut ejusmodi opiniones quærat. Alias mutandæ forent orandi formulæ, quibus oportet nos cum Psalmista orare: *Da mihi intellectum, & servabor legem tuam, & custodiam illam in toto corde meo. Deduc me in semitam mandatorum tuorum, quia ipsam volui,* &c. Sed ro-gandus esset Deus, ut lumen daret & sapientiam, quæ excogitare possemus rationes probabiles, quibus instructi prævaricantes non reputarentur omnes peccatores terræ. 3°. ex hoc quòd tuta præ non tutis sequenda sint, Theologiæ Moralis studium exardescit potiùs quàm refrigescat: quia cum homines propensissimi sint ad excusandas excusationes in peccatis, vehementer laborandum est, ut intelligatur, quàm infundatæ sint excusationes istæ, quàm parum tutæ opiniones falsæ, libertati

A a a a a

favescentes contra legem, quàm studiosè cavendum periculum peccati, ne salus æterna discrimini committatur, &c.

CAPUT LXXXIX.

Trium postremorum argumentorum imbecillitas ostenditur.

1101 **O**bjicies 14°. subditus, in omnibus non manifestè malis, juxta SS. Patres obedire debet Prælato præcipienti. Nec peccare potest obediendo; imò cum magno obedientiæ merito obedit, licèt Prælatus homo sit fallibilis, qui præcipere potest aliquid juri naturæ contrarium. Ergo tunc etiam obedire tenetur, cum id quod Prælatus præcipit, probabilius est juri naturali contrarium. Nec proinde tunc obediendo peccat.

Respondeo, antecedens cum grano salis certissimè esse intelligendum, etiam juxta doctrinam Sanctorum. Aliàs repugnaret doctrinæ Sanctorum Augustini, Bernardi, Thomæ, &c. de iis quæ fiunt contra jus naturæ, deque ignorantia in iis non excusante. Repugnaret etiam Decretis Alexandri VII. & Innocentii XI. quibus variæ propositiones, jus naturæ concernentes, declarantur scandalosæ, & in præxi perniciosæ. Quid enim si aliquam eorum Prælatus aliquando præcepisset? suone præcepto efficere potuisset ut subdito obedienti perniciosæ non fuissent? Potestne aliquis homo efficere, ut quod lege æternâ illicitum est, illicitum non sit, & sic legem immutabilem mutare, quod ne Deus quidem potest? Certissimum est ergo doctrinam illam Sanctorum passim quidem & ut plurimum veram esse, in iis quæ humanæ subsunt potestati, & in his quæ non sunt apertè contra Deum, ut loquitur Bernardus: verùm esset apertè contra Deum obedire Prælato præcipienti aliquid, quod probabilius vel probabiliter est contra Deum. Quia esset apertè contra legem Dei, non solum prohibentem peccatum, sed & præcipientem caveri probabile periculum illius. Cui si Prælatus exponere se præciperet, præciperet id quod non est in sua potestate, nec intra spheram materiæ, ad quam se extendit votum obedientiæ.

1102 **O**bjicies 15°. simplices & minùs docti in dubiis & difficultatibus suis à Spiritu sancto passim in sacris Paginis remittuntur ad judicium & consilium seniorum & sapientiorum; jubenturque eos audire Deuteron. 32. *Interroga patrem tuum, & annuntiabit tibi*, &c. Sap. 22. *Audi verba sapientum*. Tob. 4. *Consilium à sapiente perquire*, &c. Atqui judicium & consilium seniorum & sapientum aliquando est de re probabilius contraria juri naturæ. Ergo simplices & minùs docti non peccant, etiam tunc audiendo & sequendo consilium ipsorum. Neque enim peccare possunt audiendo Instructores sibi datos à Spiritu sancto.

Respondeo 1°. eandem Veritatem, quæ

simplices & minùs doctos ad doctos Sacerdotes, & Prælatos, pro instructione misit, v. g. Judæos ad Scribas & Phariseos, de iisdem alibi dixisse: *Si cæcus cæco ducatum præstet, ambo in foveam cadunt*. Et idè respondeo 2°. negando consequentiam, ipsius namque probatio ducit in præcipitium. Probat enim (siquid probat) eos ne tunc quidem peccare, dum ab Instructoribus, sibi datis à Spiritu sancto, prava docentur, v. g. idololatriam. Sed hæc de re quid Augustinus? Ipsum num. 998. audivimus loquentem de puero, nato inter Paganos, & ab ipsis edocto idololatriam, majorum proinde autoritate atque exemplo lapides colente; non tamen ipsum excusat Augustinus, sed de impietate ista veniam jubet deprecari. Siquis tamen simplicium excusabilis esset, quòd ex majorum vel sapientum consilio contra naturæ jus fecisset, maxime parvulus iste, de quo sic Augustinus: *Quid faceret puer natus inter parentes, ut non coleret lapidem, quando illum cultum insinuaverunt parentes ejus? Inde prima verba audivit, illum errorem cum lacte suxit. Et quia illi qui loquebantur, majores erant, & puer qui loqui discabat, infans erat, unde poterat parvulus, nisi majorum auctoritatem sequi, & id sibi bonum ducere, quòd illi laudarent?* Simplices ergo non excusari à toto, sequendo consilium seu instructionem majorum, in iis quæ sunt contra jus naturæ, certa est Augustini sententia: etiam si fatendum sit quòd si in ipsis nullum esset obstaculum gratiæ & illuminationis divini (uti est in puero illo peccatum originale) facerentque totum quod in se est ad cognoscendam veritatem necessariam ad salutem, Deus ipsos instrueret per se, vel per Consiliarios vel Doctores veritatis, præservaretque à magistris erroris. In quos dum aliqui incidunt, in penam peccati incidunt, Deo spargente penales cacitates super illicitas eorum cupiditates, & permitte ut cæci in cæcos duces incidant: sicut populo Judaico Dominus comminatus est Isa. 3. 4. *Dabo pueros Principes eorum, & effeminati dominabuntur eis*. Unde 3. Reg. 18. Deus propter scelera Achab dedisse dicitur spiritum mendacii in ore omnium Prophetarum, ut cum consuleret eos, deciperetur ab eis. Et Ezech. 14. *Qui posuerit immunditias in corde suo... & venerit ad Prophetam, interrogans per eum me; ego Dominus respondebo ei in multitudine immunditiarum suarum*. Et infra: *Propheta cum erraverit, & locutus fuerit verbum, ego Dominus decepi Prophetam illum... juxta iniquitatem interrogantis, sic iniquitas Propheta erit*. Itaque propter peccata hominum, Deus plerumque permittit eos decipi & excæcari, vel 1°. permittendo quòd à malis Doctoribus doceantur falsa, ut proximè ostensum est. Vel 2°. faciendo ut boni Doctores taceant, nec instruant de necessariis ad salutem, juxta illud Ezech. 3. *Lingua tuam adherere faciam palato tuo, & eris mutus, nec quasi vir objurgans: quia domus exaf-*